

POSTANOWIENIE

Dnia 24 stycznia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Antoni Bojańczyk

w sprawie **J. B.** ,
oskarżonego z art. 160 § 3 k.k. w zw. z art. 160 § 1 k.k.,
po rozpoznaniu w Izbie Karnej
na posiedzeniu bez udziału stron w dniu 24 stycznia 2025 r.
wniosków obrońcy o wyłączenie sędziów SN: Anny Dziergawki i Małgorzaty
Bednarek od udziału w sprawie o sygn. akt III KS 87/22
na podstawie art. 41 § 1 k.p.k.

postanowił:

**nie uwzględnić wniosków obrońcy oskarżonego J.B. o
wyłączenie sędziów SN: Anny Dziergawki i Małgorzaty Bednarek
od udziału w sprawie o sygn. akt III KS 87/22.**

UZASADNIENIE

W dniu 27 czerwca 2024 r. obrońca oskarżonego J. B. – adw. J. K. skierował do Sądu Najwyższego (w jednej kopercie) dwa wnioski o wyłączenie sędziów SN (członków składu orzekającego w sprawie o sygn. akt III KS 87/22): sędziego Anny Dziergawki i sędziego Małgorzaty Bednarek na podstawie art. 41 § 1 k.p.k., wobec uzasadnionych wątpliwości co do bezstronności sędziów, połączone do wspólnego rozpoznania i zarejestrowane w repertorium „KRI” pod numerem 509, a następnie przydzielone sędziemu sprawozdawcy (sędziemu SN

Antoniemu Bojańczykowi) (k. 149-154 i k. 155-202), jak i dwa wnioski o zbadanie spełnienia przez ww. sędziów SN wymogów niezawisłości i bezstronności na podstawie art. 29 § 5 i § 6 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, z uwagi na okoliczności towarzyszące ich powołaniu i postępowaniu po powołaniu oraz stwierdzenie, że w przedmiotowej sprawie zachodzą przesłanki o jakich mowa w art. 29 § 5 ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, zarejestrowane w repertorium „KB” kolejno pod numerem 14/24 i 15/24 (k. 203-208 i k. 209-213).

Zarówno wniosek o wyłączenie sędziego Anny Dziergawki, jak i wniosek o wyłączenie sędziego Małgorzaty Bednarek, w trzech pierwszych punktach, jak i pięciu tezach (podpunktach) punktu trzeciego uzasadnienia odnosi się do tożsamyh kwestii faktycznych (stanu sprawy) i kwestii prawnych dotyczących wadliwej – zdaniem obrońcy – procedury powołania sędziów m. in. ww. sędziów na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. 2018 r., poz. 3) zaś kolejne tezy (podpunkty) odnoszą się już bezpośrednio do ww. sędziów SN. I tak, w tezach (podpunktach) od szóstej do siedemnastej uzasadnienia wniosku o wyłączenie sędziego Anny Dziergawki obrońca przywołał poglądy prawne dotyczące przestrzegania zasad państwa prawa i rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, ustanowiony w toku niewadliwego procesu rekomendującego przez Krajową Radę Sądownictwa (tezy od szóstej do trzynastej) oraz okoliczności związane – zdaniem obrońcy – nie tylko z okresem sprzed powołania sędziego Anny Dziergawki, lecz także te mające miejsce już po nominacji, a mianowicie okoliczność wydania w dniu 20 grudnia 2023 r., a więc już po powołaniu, postanowienia o oddaleniu wniosku o wyłączenie sędziego Sądu Najwyższego w sprawie o sygn. akt III KK 487/23, złożonego z uwagi na istnienie obawy co do bezstronności sędziego (sędziego, którego dotyczył wniosek został powołany na urząd sędziego Sądu Najwyższego na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z 8 grudnia 2017 r., a więc w tym samym trybie co sędzia Anna Dziergawka), a w konsekwencji naruszenia podstawowej zasady postępowania, tj. *nemo iudex in causa sua*. Okoliczności te, w ocenie obrońcy, są tego rodzaju, iż mogą wywołać uzasadnioną

wątpliwość co do bezstronności sędziego w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k., także w rozstrzyganej przez Sąd Najwyższy sprawie - nawet nie będąc wynikiem osobistego stosunku pomiędzy osobą sędziego, a stroną postępowania (tezy od czternastej do siedemnastej). Jeżeli chodzi o wniosek o wyłączenie sędziego Małgorzaty Bednarek, to w tezach (podpunktach) od szóstej do dwudziestej czwartej uzasadnienia wniosku obrońca powołując się na pismo procesowe Rzecznika Praw Obywatelskich złożone do Trybunału Konstytucyjnego w sprawie o sygn. akt P 7/20 przedstawił sylwetkę sędziego Małgorzaty Bednarek (tezy od szóstej do siódmej), poglądy prawne dotyczące przestrzegania zasad państwa prawa i rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd, ustanowiony w toku niewadliwego procesu rekomendującego przez Krajową Radę Sądownictwa (tezy od ósmej do piętnastej) oraz okoliczności związane – zdaniem obrońcy – nie tylko z okresem sprzed powołania sędziego Małgorzaty Bednarek, które „w sposób czytelny ilustrują szczególną, zawodową więź Małgorzaty Bednarek z przedstawicielem władzy wykonawczej (m. in. członkostwo w [...]), a nade wszystko z zachowaniem w okresie po podjęciu uchwały KRS i powołaniu przez Prezydenta, sprowadzającego się nie tylko do pełnej akceptacji Izby Dyscyplinarnej - w istocie skonstruowanej wbrew określonym uwarunkowaniom prawnym zarówno krajowymi jak i unijnymi - ale i do niczym nieuzasadnionego ataku na sędziów i ich represjonowania.” Obrońca wskazał, że ubiegając się (i to dwukrotnie) o stanowisko prezesa tej izby sędzia Małgorzata Bednarek w istocie - w sposób kwalifikowany - dała wyraz akceptacji tych praktyk, dążąc nie tylko do orzekania, ale i do kierowania pracami izby, której instrumentalny, polityczny charakter był oczywisty. Obrońca zwrócił też uwagę na okoliczności: skierowania przez ww. sędziego „pytania prawnego do Trybunału Konstytucyjnego (ukształtowanego w sposób budzący negatywną, prawno-ustrojową ocenę) w toku rozpoznawania jednej ze spraw jaka zawisła przed nieistniejącą już dzisiaj Izłą Dyscyplinarną Sądu Najwyższego, w przedmiocie wykonywania środków tymczasowych Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej”, czym „ujawniła w istocie sposób pojmowania zasadniczych unormowań zawartych w Konstytucji RP (art. 2 i 9), rozwiązań konwencyjnych (w szczególności art. 6) oraz intencjonalność tej inicjatywy (teza osiemnasta), „zignorowania wydanego w dniu 14 lipca 2021 r. orzeczenia

zabezpieczającego Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej (sygn. C- 204/21R) zawieszającego możliwość rozpoznawania spraw o uchylenie immunitetów sędziom oraz wyrok Trybunału z dnia 15-go lipca (sygn. akt C-791/19), w którym orzeczono, iż Izba nie jest niezawisłym i bezstronnym sądem, mając na uwadze, iż osoby w niej zasiadające nie zostały wyłonione przez organ (KRS) o konstytucyjnej konotacji” (teza dziewiętnasta), procedując w ramach funkcjonowania Izby Dyscyplinarnej Sądu Najwyższego, w istocie sprzeniewierzenia się podstawowym zasadom opartym o krajowe i unijne prawodawstwo (teza dwudziesta), w dniu 2 lipca 2021 r. przewodniczenia składowi sędziowskiemu, który uchylił immunitet SSN Józefowi Iwulskiemu (przy zdaniu odrębnym SSN A. Rocha) (teza dwudziesta pierwsza), postawy sędziego, którą charakteryzuje „sygnalizowana już inicjatywa w postaci pytania skierowanego do TK, doprowadzająca do wydania przez ten organ rozstrzygnięcia aprobowanego przedstawiony w tym pytaniu „dylemat” „czy art. 4 ust. 3 zdanie 2 Traktatu o Unii Europejskiej w związku z art. 279 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej w zakresie, w jakim skutkuje obowiązkiem państwa członkowskiego Unii Europejskiej polegającym na wykonywaniu środków tymczasowych odnoszących się do kształtu ustroju i funkcjonowaniu konstytucyjnych organów władzy sadowniczej tego państwa, jest zgodny z art. 2, art. 7, art. 8 ust. 1 i art. 90 ust. 1 w zw. z art. 4 ust. 1 Konstytucji RP. ” (teza dwudziesta druga) czy stwierdzonego przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z dnia 27 lutego 2023 r., sygn. akt II KB 10/22 braku spełniania wymogów bezstronności i niezawisłości przez sędziego Małgorzatę Bednarek (teza dwudziesta trzecia). Konkludując, w tezie dwudziestej czwartej obrońca wskazał, że przedstawione racje - choć niemające charakteru w pełni wyczerpującego zgłaszany problem - są jego zdaniem wystarczające do uznania, iż przytoczone okoliczności są tego rodzaju, iż mogą wywołać uzasadnioną wątpliwość co do bezstronności sędziego Małgorzaty Bednarek w rozumieniu art. 41 § 1 k.p.k. także w rozpoznawanej przez Sąd Najwyższy sprawie o sygn. akt III KS 87/22, nie będąc nawet wynikiem osobistego stosunku pomiędzy osobą sędziego, a stroną postępowania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Wnioski okazały się niezasadne i nie zasługiwały na uwzględnienie.

Na wstępie należało przypomnieć, że w świetle orzecznictwa Sądu Najwyższego "[...] zgodnie z treścią wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 20 kwietnia 2020 r., sygn. akt U2/20, który w myśl art. 190 ust. 1 Konstytucji RP ma moc powszechnie obowiązującą, uchwała składu połączonych Izb: Cywilnej, Karnej oraz Pracy i Ubezpieczeń Społecznych Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2020 r., sygn. akt BSA I–4110–1/20, nie wiąże formalnie sędziów Sądu Najwyższego, natomiast zawarte w niej myśli mogą być wykorzystywane w praktyce orzeczniczej w granicach normalnych sposobów wykładni prawa" (tak, m. in., postanowienia SN z dnia 3 listopada 2021 r., sygn. IV KO 86/21 czy 28 lutego 2023 r., sygn. III KK 23/23, 7 grudnia 2023 r., sygn. I KK 162/23; 7 marca 2024 r., sygn. III KK 508/23).

Sąd Najwyższy nie podziela poglądu, jakoby za bezwzględną przyczynę odwoławczą wskazaną w art. 439 § 1 pkt 2 k.p.k. można uznać okoliczności wskazane w powołanej powyżej uchwale. W tym zakresie wystarczające jest odesłanie do uzasadnień postanowień Sądu Najwyższego w których w sposób znacznie szerszy przedstawiono argumentację przemawiającą z tym, że okoliczności, o których traktuje uchwała sygn. akt BSA I–4110–1/20 mogą być oceniane jedynie w pryzmacie tzw. względnych powodów odwoławczych, tj. z punktu widzenia regulacji określonej w art. 438 pkt 2 k.p.k. Innymi słowy potencjalne naruszenie standardu rozpoznania sprawy przez niezawisły i bezstronny sąd w związku z powołaniem sędziego (w tym sędziego Sądu Najwyższego) przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2018 r. poz. 3) w konkretnej sprawie winno i może być rozpatrywane wyłącznie w kategoriach obrazy przepisów postępowania, jeżeli mogła ona mieć wpływ na treść orzeczenia (względna przyczyna odwoławcza), co zostało szczegółowo uzasadnione m. in. w postanowieniach Sądu Najwyższego z dnia 3 listopada 2022 r., sygn. akt V KK 660/21 oraz z dnia 30 listopada 2022 r., sygn. akt II KK 468/21.

Przechodząc zaś obecnie do oceny wniosków o wyłączenie sędziów **SN** Anny Dziergawki i Małgorzaty Bednarek, złożonych przez obrońcę oskarżonego J.B., należy powiedzieć, co następuje. Zgodnie z art. 41 § 1 k.p.k. sędzia ulega wyłączeniu, jeżeli istnieje okoliczność tego rodzaju, że mogłaby wywołać uzasadnioną wątpliwość co do jego bezstronności w danej sprawie. Chodzi tutaj o takie układy faktyczne, w których określone zachowanie sędziego (albo określona sytuacja, w której znajduje się dany sędzia) w prowadzonym przez niego postępowaniu bądź też w życiu prywatnym rodzi obiektywnie uzasadnioną wątpliwość do jego bezstronności, bowiem rzutuje na określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozstrzygnięcia w danym postępowaniu (albo nawet ujawnia określony stosunek sędziego do stron lub sprawy będącej przedmiotem rozpoznania).

Wykładnia art. 41 § 1 k.p.k. prowadzi do wniosku, że dyspozycja tego przepisu — wbrew temu, co się bez wskazania na jakiegokolwiek przekonujące argumenty przyjmuje w orzeczeniach Sądu Najwyższego (por. postanowienia z: 26 października 2022 r., sygn. V KK 413/20; 1 lutego 2023 r., sygn. V KK 413/20; 17 października 2023 r., sygn. IV KK 279/23; 7 grudnia 2023 r., sygn. IV KK 279/23; 20 lutego 2024 r., sygn. V KK 266/23; 4 kwietnia 2024 r., sygn. V KK 193/23 czy 20 maja 2024 r., sygn. III KK 168/24; niektóre z rozstrzygnięć Sądu Najwyższego poszły aż tak daleko, że w istocie w ogóle w sposób "materialny" nie nawiązywały do okoliczności stypizowanych w art. 41 § 1

k.p.k., np. postanowienie SN z dnia 11 kwietnia 2024 r., sygn. I KK 385/23, w którym całkowicie instrumentalnie i w oderwaniu od art. 41 § 1 k.p.k. przyjęto, że cyt.: "[j]edyną możliwością usunięcia uzasadnionych wątpliwości natury konwencyjnej i konstytucyjnej, jak również zapewnienia stronie postępowania składu Sądu Najwyższego, w którym nie uczestniczy sędzia, wobec którego w orzecznictwie Sądu Najwyższego, Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej oraz Europejskiego Trybunału Praw Człowieka formułowane są rzeczowe, silnie uzasadnione zastrzeżenia odnoszące się do udziału w procedurze nominacyjnej niespełniającej wymogów obiektywizmu i niezależności od władzy wykonawczej i ustawodawczej, było zatem uwzględnienie wniosku i wyłączenie Sędzi[ego] SN Adama Rocha od rozpoznania kasacji"; podobnie postanowienie SN z dnia 23 listopada 2022 r., sygn. III KK 339/22) upatrujących podstawę wyłączenia sędziów powołanych przez Prezydenta RP na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa ukształtowanej w trybie określonym przepisami ustawy z dnia 8 grudnia 2017 r. o zmianie ustawy o Krajowej Radzie Sądownictwa oraz niektórych innych ustaw w konstrukcji „braku instytucjonalnej bezstronności”, a zatem na figurze prawnej nieznaney ustawie postępowania karnego — nie obejmuje tych sytuacji, w których wątpliwości podnoszone przez stronę nie mają charakteru ściśle wiążącego się z istotą sprawy, tj. gdy nie odnoszą się do konkretnych elementów sprawy (tj. zaszłości natury faktycznej, przebiegu procesowego sprawy itp.), stanowiąc jedynie wypadkową krytycznej oceny przyjętych przez ustawodawcę rozwiązań legislacyjnych czy podzielenia poglądu, że określone rozwiązania normatywne nie dają — w przekonaniu uczestnika postępowania — gwarancji bezstronnego rozpoznania sprawy.

Należy podzielić wyrażone w orzecznictwie Sądu Najwyższego trafne zapatrywanie, że w "regulacji z art. 41 § 1 k.p.k. chodzi o okoliczności natury faktycznej, względnie zdarzenia procesowe, które mogłyby uzasadniać wątpliwości co do obiektywnego rozstrzygnięcia sprawy przez konkretnego sędziego. Do okoliczności takich nie należą natomiast rozwiązania legislacyjne dotyczące ustroju sądownictwa" (postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

Trzeba także wskazać na to, że zgodnie z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 4 marca 2020 r., sygn. P 22/19 (Dz.U. poz. 413) art. 41 § 1 k.p.k. w związku z art. 42 § 1 k.p.k. w jakim dopuszcza rozpoznanie wniosku o wyłączenie sędziego z powodu wadliwości powołania sędziego przez Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej na wniosek Krajowej Rady Sądownictwa, w skład której wchodzi sędziowie wybrani na podstawie art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa jest niezgodny z art. 179 w związku z art. 144 ust. 3 pkt 17 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wniosku o wyłączenie sędziego opartego na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. nie można osnuć na okoliczności nawiązującej do powołania sędziego w trybie, w którym jego kandydatura była opiniowana przez Krajową Radę Sądownictwa powołaną na zasadach określonych w art. 9a ustawy z dnia 12 maja 2011 r. o Krajowej Radzie Sądownictwa.

Zatem kwestie u s t r o j o w e (n o r m a t y w n e) związane z trybem powoływania sędziów (a mówiąc precyzyjniej: określone unormowania ustawowe regulujące ustrój wymiaru sprawiedliwości w zakresie szeroko rozumianego trybu i zasad powoływania sędziów) nie mogą stanowić podstawy wniosku o wyłączenie sędziego. Wnioski składane na podstawie art. 41 § 1 k.p.k. mogą bowiem dotyczyć li tylko określonych kwestii f a k t y c z n y c h, nie zaś p r a w n y c h (prawno-ustrojowych). Szerzej zagadnienie to zostało rozwinięte m. in. w postanowieniu SN z dnia 21

czerwca 2023 r., sygn. IV KK 460/19, w którym wyrażono zasługujący na akceptację pogląd, że "prawo i obowiązek orzekania sędziego obejmuje każdą kwestię natury prawnej i z powodu takiej kwestii, która byłaby przedmiotem orzekania, nie sposób skutecznie żądać wyłączenia sędziego. Przeciwnie stanowisko prowadzi *ad absurdum*, gdyż oczywiste jest, że przedmiotem określonego wniosku mogłaby być kwestia ustrojowa dotycząca każdego sędziego, niezależnie od czasu i trybu powołania. W takiej sytuacji [...] nie istniałby sąd, który mógłby kwestię tę skutecznie rozważyć i rozstrzygnąć. Z tego względu treścią art. 41 § 1 k.p.k. objęte są jedynie okoliczności natury faktycznej" (analogicznie: postanowienie SN z dnia 22 listopada 2023 r., sygn. II KK 7/23).

Mając powyższe na uwadze oraz wobec tego, że wnioski o wyłączenie zostały przez obrońcę osnute wyłącznie na krytyce ustrojowych rozwiązań prawnych dotyczących trybu powoływania sędziów przyjętych przez ustawodawcę i forsowaniu stanowiska, że przyjęcie określonej procedury nominacyjnej na urząd sędziego rzekomo przekłada się na rękojmię bezstronnego rozpoznania sprawy (bez żadnego rozwinięcia tego stanowiska, w szczególności bez wskazania jakie to k o n k r e t n e zaszłości faktyczne związane z oskarżeniem J. B. i prowadzonym przeciwko niemu postępowaniem karnym miałyby powodować brak bezstronności sędziów SN Anny Dziergawki i Małgorzaty Bednarek przydzielonych do rozpoznania skargi na wyrok sądu odwoławczego – wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 21 czerwca 2022 r., II AKa 110/22, zarejestrowanej pod sygn. III KS 87/22) nie mogły one zostać uwzględnione. W tej sytuacji orzeczono jak w sentencji postanowienia.

[J.J.]

[a.ł]